

Kreds af Mænd eller kan den ikke? Nøgent og bart er Spørgsmaalet dette.

Jeg skal blot endnu tilføje, at ikke blot Meningsfæller, men ogsaa fjernere staaende Personer under denne Sags Behandling Gang paa Gang have sagt til mig, at jeg var uforbederlig sangvinsk, naar jeg mente, at det kunde slutte med, hvor beskedent saa vore principielle Forslag end bleve stillede op, at alle fuldstændig enedes om et Resultat, bortset fra dem, der se helt andre Udveje, saaledes som Socialdemokraterne gøre. Jeg siger, at i dette Øjeblik staar jeg uden Illusioner; vore Forslag ville utvivlsomt blive nedstemte, og der vil fra Folketingets Side blive givet det Svar: Ja, vi betragte os som berettigede til gratis at give Formueværdier til en lille Kreds af Mænd. Vel; Kampen desangaaende maa jeg saa betragte som sluttet. Men saa snart det er sket, vil jeg ogsaa gøre opmærksom paa, at derefter faar Koncessionens § 17, den, der angaar Udløsningen, en ny og meget alvorligere Betydning end den, den har haft tidligere. Jeg skal forudskikke, at jeg har betragtet det som haabløst nu ved tredje Behandling at stille noget Ændringsforslag i saa Henseende; men jeg ønsker, inden Behandlingen slutter, at gøre opmærksom paa den principielle Side af Sagen. Altsaa, jeg siger: Kampen er endt, Kampen om en Udbytteandel; og overhovedet om Koncessionens Formueværdi i de 60 Aar, denne Koncession bestaar, have vi opgivet Kampen. Men Spørgsmaalet er saa det: Hvad skal der ske om 60 Aar, respektive 70, 80, 90 eller 99 Aar? Det siges i § 17, at der skal ske dette, at enten skal man, hvis man udløser — og udløse maa man, dersom ikke Foretagenderne skulle slutte derovre, og det er der ingen, der tror —, udløse saaledes, at Ejendelene udløses til den Værdi, de vilde koste fra ny af med et passende Fradrag for Slid og Ælde, eller ogsaa har Aktieselskabet, som har dannet sig, Ret til at forlange Aktiernes Værdi efter Middelkurs, dog ikke ud over 125 Kr. Se, saa længe der var Mulighed for, at Staten indenfor de 60 Aar havde faaet noget for sine Formueværdier, kunde man se bort fra Faren, det ubillige overfor Statskassen eller Statsmagten, i denne sidste Ret, Retten til at fordres udløst gennem Aktierne. Men saa snart det har været saaledes i 60 Aar, at Staten ikke har haft noget for at have bortskænket disse Koncessioner, staar jeg ganske vist

paa det Standpunkt, at Rigsdagen af 1912 er uberettiget til paa denne Maade at binde Rigsdagen eller Statsmagtens Repræsentanter, hvis det ikke er Rigsdagen, for 60 Aar og indtil 99 Aar til denne Udløsning, der kan blive højst ubillig for Statskassen.

Jeg skal tillade mig med faa Ord at forklare, hvor ubillig den kan blive; og jeg vil der tage Udgangspunktet i det System, som vi have nogen Grund til at vente at staa overfor, nemlig det amerikanske. Amerikanske Aktieselskaber have en Del af deres Kapital, en betydelig Del af det, vi kalde Aktiekapitalen, i Obligationer med fast Rente, en ikke meget høj, men dog forsvarlig fast Rente; derefter kommer der, endnu til Dels indenfor Aktieselskabets iboende Værdier, men kun til Dels, Præferenceaktier, det vil praktisk sige den royalt, jeg talte om ved første Behandling, paa Dansk og Tysk er det de Aktier, som „Gründerne“ faa for overhovedet at have bragt Forretningen i Stand, det vil altsaa sige her Koncessionshaverne. Præferenceaktier ere endnu for en Del, men langt fra for hele sin Del, indenfor den virkelig iboende Værdi; Resten af Aktierne derimod er ordinaries, dem, der spilles med, dem, som faa Kurserne til at skifte, f. Eks. fra 10 til 110 efter Udbyttet. De have ingen i Foretagendet stikkende, iboende Værdi, de have kun Udbytteværdi. Men naar det nu vides, at paa et givet Tidspunkt udløses de med indtil 125, er Følgen selvfølgelig den, at i de 10 Aar, der gaa forud for Udløsningsfristen, og som betinge Middelkursen, stige langsommere eller hurtigere disse ingen faktisk iboende Værdi repræsenterende Aktier ganske stille op imod den Værdi, de kunne staa sig ved, naar de faa ca. 125. Thi det vide de, at de skulle have, hvis Middelkursen er derefter. Ja, der kommer en Omstændighed til, at disse Papiraktier — for de ere bortset fra Foretagendets Trivsel ikke andet — kunne udstedes i et ubegrænset Antal, som ingen udenfor Aktieselskabet kan kontrolere. De Herrer maa derfor være paa det rene med, at Rigsdagen i Dag lægger Grunden til, at De om 60 Aar, 70, 80, 90 eller 99 Aar mulig tvinge den danske Statsmagts Repræsentanter til en Udløsning af Aktier, som er yderst ubillig for den danske Statskasse, og jeg kan ikke tro andet, end at jeg i alle Tilfælde hos det ærede Medlem fra Slagelse (Holger Neergaard) efter hele hans Stilling til Statens Ret overfor et